

нормативним – порівнянням звітних (фактичних) показників з нормативними їх значеннями.

Облікова функція покликана забезпечити управлінський процес необхідною інформацією, яка б найповніше відповідала запитам керівників, аналітиків, контролерів тощо. Облікова інформація повинна бути достовірною, відповідно систематизованою як на рахунках бухгалтерського обліку, так і в різних видах звітності, які є основним інформаційним джерелом для мікро- і макроекономічного аналізу. Варто зазначити, що його якість залежить не тільки від повноти інформації, а й від того, наскільки дотримано виконання стадій аналітичної функції.

Зокрема, стадія діагнозу передбачає виявлення і розпізнавання /ідентифікацію причин відхилень аналізованих явищ, процесів та результатів і систематизацію за різними ознаками, що конкретизує їх оцінку, за якою роблять висновки про упущену вигоду (можливості), а в іншому – як потенційні загрози нормальній діяльності підприємства (стадія синтезу). Маючи таку інформацію, на стадії прогнозу визначаються з можливим майбутнім розвитком керованого об'єкта, використовуючи відповідні критерії для обґрунтування перспективи.

Таким чином, аналітична функція як забезпечуючий інтегратор інших функцій управління і передумова успішної їх реалізації, постійно розвивається і удосконалюється, зокрема через розвиток процедур розпізнавання/ідентифікації та систематизації відхилень (стадія діагнозу), забезпечується виявлення і групування позитивних і негативних змін (стадія синтезу) та розробка критеріїв оцінки, які б найповніше узгоджувалися з алгоритмами прогнозування досягнення цілей функціонування аналізованого об'єкта і орієнтували на розробку найреальніших сценаріїв/планів його розвитку.

УДК 338:336.64

Скаско О.І.,

д.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і фінансів,

Мороз В.П.,

к.е.н., в.о. доцента,

Львівський інститут економіки і туризму

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Тривала внутрішня економічна криза, суттєві зміни зовнішніх товарних та ресурсних ринків вимагає для українських суб'єктів господарювання

забезпечення високого рівня фінансової стійкості. Аналіз фінансової стійкості підприємств відображає результати їх поточного фінансового розвитку, однак має стратегічне значення у контексті прийняття рішень на майбутнє. Готро набуває питання актуальності запобігання банкрутству та забезпечення розвитку фінансового потенціалу суб'єктів господарювання як передумови зростання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на зовнішніх ринках. Водночас наявними є багато дискусійних питань щодо методики розрахунку аналізу фінансової стійкості підприємства в умовах невизначеності, розрахунку власних оборотних коштів, які забезпечують внутрішню фінансову стійкість, тощо.

Під фінансовим станом підприємства розуміють рівень його забезпеченості відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного здійснення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями. Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є його фінансова стійкість. Чим вища фінансова стійкість підприємства, то більше воно незалежне від несподіваної зміни ринкової кон'юнктури, а отже, менший ризик збитковості та банкрутства [1].

В наукових дослідженнях та практиці традиційними відносними коефіцієнтами, які характеризують фінансову стійкість підприємства, є:

- Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії), $K_{ф.н.}$ – характеризує можливість підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів;
- Коефіцієнт фінансової залежності, $K_{ф.з.}$ – характеризує ступінь залежності підприємства від зовнішніх зобов'язань;
- Коефіцієнт фінансової стійкості (забезпечення загальної заборгованості власним капіталом), $K_{ф.с.}$ – показує частку стабільних джерел фінансування в їхньому загальному обсязі;
- Коефіцієнт фінансового левериджу (фінансового ризику), $K_{ф.л.}$ – характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань;
- Коефіцієнт концентрації поточної заборгованості, $K_{п.з.}$ – показує, яку частину активів сформовано за рахунок поточних зобов'язань;
- Коефіцієнт маневровості оборотних активів, $K_{м.а.}$ – характеризує суму власного оборотного капіталу на одну грошову одиницю оборотних активів;
- Коефіцієнт маневровості власного капіталу, $K_{м.в.к.}$ – характеризує суму власного оборотного капіталу на одну грошову одиницю власного капіталу;
- Коефіцієнт маневровості позикового капіталу, $K_{м.п.к.}$ – характеризує суму власного оборотного капіталу на одну грошову одиницю позикового капіталу.

Реалії зарубіжної практики висувають вимоги включення до системи показників аналізу фінансової стійкості нових фінансових коефіцієнтів, які більшість вітчизняних підприємств не застосовують.

В обліково-аналітичній практиці українських підприємств з метою оцінки фінансової стійкості під новим кутом зору доцільно застосовувати такі показники як:

- економічна додана вартість (ЕДВ), що відображає величину чистого прибутку, яка може бути розділена між акціонерами після сплати податків і витрат на залучення капіталу

$$\text{ЕДВ} = \text{ПВ} \times (1 - \text{СП}) - \text{СВК} \times \text{ЧА}, \text{ де:}$$

ЕДВ – чистий прибуток за вирахуванням податків і відсотків за позиковими коштами,

ПВ – прибуток до відрахувань фінансових витрат і податків,

СП – ставка податку на прибуток,

СВК – середньозважена вартість капіталу,

ЧА – чисті активи;

Показник ЕДВ слугує індикатором якості прийняття управлінських рішень. Його позитивне значення характеризує ефективне використання капіталу і свідчить про збільшення вартості підприємства.

- стійкого економічного розвитку (СЕР), що відображає збільшення власного капіталу за рахунок чистого прибутку

$$\text{СЕР} = \frac{\text{ЧП} - \text{Д}}{\text{ВК}}, \text{ де:}$$

ЧП – чистий прибуток; Д – дивіденди; ВК – власний капітал.

- коефіцієнт монетизації (КМ), який відображає зменшення реальної загрози банкрутства, свідчить про фактичну платоспроможність у випадку, коли чистий прибуток підтверджується чистим позитивним грошовим потоком, тобто його буде збалансовано зі сальдо грошових потоків

$$\text{КМ} = \frac{\text{ЧГП}}{\text{ЧП}}, \text{ де:}$$

ЧГП – чистий грошовий потік; ЧП – чистий прибуток.

Умовою життєздатності підприємства та основою його розвитку в конкурентному ринку є стабільність. Саме фінансова стійкість суб'єктів господарювання є передумовою його економічного зростання [2]. У зв'язку із загостренням фінансових проблем на багатьох підприємствах країни значна увага повинна приділятися моніторингу фінансової стійкості, який передбачає забезпечення механізму постійного спостереження за рівнем фінансової стійкості в умовах нестабільного функціонування сучасної економіки України.

Література

1. Гончаренко О.М. Методичні аспекти оптимального управління стійкістю підприємства / О.М. Гончаренко // Вісник соціально-економічних досліджень: збірник наукових праць Одеського державного економічного університету. – 2010. – Вип. 39. – С.39–43.
2. Журавльова О.Є. Фінансова стійкість підприємства: теорія і практика / О.Є.Журавльова // Формування ринкової економіки: збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 22. – С. 523–536.
3. Касич А.О. Методичні підходи щодо оцінки ефективності діяльності підприємства / А.О. Касич, І.Г. Хіміч// Бізнес-Інформ. – 2012. – № 12. – С.55-59.

УДК 658.7

Ціщик Р.В.,

к.е.н., доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу,

Котис Н.В.,

к.е.н., доцент кафедри менеджменту та публічного управління,

Тернопільський національний економічний університет

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЛОГІСТИКИ

Світовий досвід та сучасні тенденції розвитку глобального ринку логістичних послуг свідчать, що Україна знаходиться на етапі формування та консолідації галузі, значно поступаючись західним країнам за якістю та комплексністю послуг, що надаються національними логістичними компаніями. На сьогодні рівень розвитку вітчизняної логістики значно відстає від східноєвропейських держав.

Становлення логістики в Україні характеризується прогресивною динамікою, про що свідчить національний індекс її ефективності (Logistics Performance Index – LPI) [1]. Цей показник вперше визначався у 2007 році. У 2014 році вже четверте проведено моніторинг тенденцій і ступеня розвитку логістики серед 160 країн світу, де Україна посіла 61 місце (2,98 бали). За рейтинговим дослідженням LPI найбільш розвиненим компонентом вітчизняної системи логістики є своєчасність поставок вантажів – 52-ге місце (3,51 бали), а найменш розвиненим – якість торговельної й транспортної інфраструктури – 71 місце (2,65 бали) [2].

У той же час, на думку 37% експертів «Українського логістичного альянсу» (УЛА), нинішній стан ринку логістики знаходиться в стані стагнації, а 34% вважає, що він пройшов етап становлення і розвивається [3].